

DA's bidrag til erfaringsopsamling og læring fra Taskforcens arbejde til fremtidig brug

Overordnede betragtninger:

Danmark er kommet bedre igennem corona-pandemien end mange andre europæiske lande.

Det skyldes ikke mindst, at virksomhederne og medarbejdere i Danmark har udvist stor ansvarlighed i forhold til at leve op til myndighedernes og parternes corona-anbefalinger om arbejdsmiljø og effektiv smitteforebyggelse.

Det skyldes også, at de danske myndighederne og organisationerne på arbejdsmarkedet har arbejdet tæt sammen om udarbejdelsen, fortolkningen og håndhævelsen af anbefalinger, retningslinjer og regler i bl.a. taskforcen om coronasmitte, i sektorpartnerskaberne, i regeringens og erhvervslivets coronaenhed.

Den danske model på arbejdsmarkedet - baseret på et tæt og tillidsfuldt samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter og relevante myndigheder – har på mange områder vist sin værdi.

Konkrete bemærkninger:

Erfaringerne fra Task-forcens arbejde viser derudover, at vi skal være opmærksomme på følgende, hvis vi vil sikre en fremtidig effektiv smitteforebyggelse ude på arbejdspladserne:

- Det er helt afgørende, at myndighedernes anbefalinger, retningslinjer og regler er tydelige og nemt forståelige for virksomhederne – og så vidt muligt har været i høring i relevante fora, så de tager højde for branche / lokale løsninger, hvor/hvis der er behov for dette.
- Det er afgørende, at myndighedernes anbefalinger, retningslinjer og regler er baseret på et sundhedsfagligt og evidensbaseret grundlag.
- Der skal være klarhed over hvem, der håndhæver retningslinjer og regler, og at det skal ske med afsæt i et klart hjemmelsgrundlag, så forpligtelserne og ansvaret er klare – og derved får gennemslagskraft og understøtter effektive løsninger på arbejdspladserne – samtidig med at man undgår dobbeltregulering.
- Det er nødvendigt med et klart hjemmelsgrundlag med en tydelig solnedgangsklausul (lex corona) – således at arbejdsgiverne og medarbejderne er villige til at påtage sig ekstraordinære forpligtelser i en ekstraordinær tid uden at skulle frygte, at det vil udvikle sig til en ny normal.
- Taskforcen har været et godt forum for koordinering mellem Beskæftigelsesministeriet, Sundhedsministeriet og parterne
- Koordinering og dialog mellem de forskellige fagområder er helt centralt, enten i et fora som taskforcen, i sektorpartnerskaber - eller ved på anden vis at udnytte de ressourcer, der ligger i Arbejdstilsynet og i den eksisterende partsstruktur, f.eks. inddrage Arbejdsmiljørådet

i forhold til det politiske niveau og myndighedsniveauet, samt inddrage Branchefællesskaberne for arbejdsmiljø i forhold til at finde lokale løsninger ude på arbejdspladserne.

- Helt centralt at arbejdsmiljø og arbejdsmiljøsystemet bliver tænkt tæt ind i en national strategi for effektiv smitteforebyggelse ude på arbejdspladserne ift. at sikre medarbejdernes psykiske og fysiske arbejdsmiljø – og det gælder både ift. hygiejne-standarder, indkøb af værnemidler, testmuligheder, vaccinationsplaner, planlægning og tilrettelæggelse af arbejde, m.v. m.v.
- Et stærkt samarbejde og koordination internationalt, på EU-niveau og i forhold til Danmarks nabolande er vigtigt for f.eks. at udveksle erfaringer om best practice på sundhedsområdet, håndtering af vandrende arbejdstagere, gensidig anerkendelse af tests og testsvar, digitaliserede løsninger på tværs af landegrænser m.v.

Derudover stor ros til Arbejdstilsynet for at koordinere taskforcens arbejde under vanskelige vilkår.

Ledernes Hovedorganisations bidrag til erfaringsopsamling på baggrund af task forcens arbejde.

Danmark er kommet godt igennem corona. Det skyldes ikke mindst, at arbejdsgivere, ledere og medarbejdere har vist stor vilje og evne til at leve op til myndighedernes og parternes corona-anbefalinger om arbejdsmiljø og smittefare.

- Ledelse og medarbejdere har arbejdet tæt sammen for at holde både private og offentlige arbejdspladser kørende på en sikker og tryk måde.
- Både arbejdsgiver-, leder- og lønmodtagerorganisationerne i Arbejdsmiljørådet har arbejdet tæt sammen med myndighederne på området.
- Der har været et tæt samarbejde mellem parterne i Arbejdsmiljørådet og de fem Branchefællesskaber for Arbejdsmiljø

Den danske model på arbejdsmarkedet baseret på samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter og relevante myndigheder har på mange områder vist sin værdi.

Anbefalinger og retningslinjer:

Ledernes Hovedorganisation har modtaget mange arbejdsmiljørelaterede spørgsmål i forhold corona.

Task forcens arbejde har været medvirkende til at vi løbende har kunnet sikre medlemmerne solide fælles anbefalinger til, hvordan arbejdspladserne bedst sikrer tryghed og hindring af corona-smitte samt sikre at de fælles anbefalinger og myndighedernes retningslinjer hurtigt er blevet formidlet videre.

De vigtigste erfaringer har i den forbindelse været, at anbefalinger og retningslinjer har haft størst gennemslagskraft når:

- Myndigheder og repræsentanter for arbejdsgivere, ledere og arbejdstagere står sammen om fælles anbefalinger
- Myndighedernes retningslinjer og de fælles anbefalinger er let forståelige og mulige at efterleve på arbejdspladserne.
- Lederne får rum til, i samarbejde med deres medarbejdere, at implementere anbefalingerne på en måde, hvor de kan tilpasses til de konkrete forhold på de enkelte arbejdspladser
- Anbefalingerne bygger på sundhedsfaglig vurdering

Det har været særligt værdifuldt:

- At udnytte de ressourcer, der ligger i den eksisterende partsstruktur. Dels i forhold til forebyggelse og holdbare løsninger på arbejdspladserne dels i forhold til spørgsmål af ansættelsesretlig og overenskomst-mæssig karakter.
- I Arbejdsmiljørådet er der repræsentanter for både arbejdsgivere, ledere og medarbejdere. Rådets hovedopgave er at give bistand til politikere og myndigheder og har gode erfaringer

med at inddrage de fem Branchefællesskaber for Arbejdsmiljø i anbefalingerne til de enkelte brancher

- At vi i task forcen har haft mulighed for at stille spørgsmål og give input til de relevante myndigheder om fx:
 - Status for antal testede og smittede samt fordelingen i brancher og kommuner
 - Status for teststrategi
 - Status for dokumentation, strategi og kommunikation om anvendelsen af værnemidler
 - Arbejdstilsynets specialtilsyn målrettet corona
 - Boligforhold for vandrende arbejdstagere
 - Sikkerhed og brug af masker ved samtransport i forbindelse med arbejdet
 - Den nye Styrelse for Forsyningssikkerhed
 - Status for brug af selvisolation ved smitte eller mistanke om smitte
 - Status på lokale indsatser, i forbindelse med lokale smitteudbrud.
- At Arbejdstilsynet på sin hjemmeside har samlet spørgsmål og svar om coronavirus og arbejdsmiljø.

Hvad kan vi gøre bedre?:

- Hurtigere, mere målrettet og kortfattet kommunikation
- Fx er trin-for-trin guide til arbejdsgivere og ledere om forebyggelse og håndtering af coronasmitte på arbejdspladsen god, men var for længe undervejs og kom meget sent ud.

Yderligere tiltag:

- Det foreslås, at der gennemføres en større national evaluering af, hvad der gik godt og hvad der gik mindre godt i forbindelse med indsatsen på de danske arbejdspladser.
- Der er behov for et særligt fokus på et stærkt samarbejde og koordination internationalt, på EU-niveau og i forhold til Danmarks nabolande, med henblik på udveksling af erfaringer om best practice på sundhedsområdet, håndtering af vandrende arbejdstagere, gensidig anerkendelse af tests og testsvare m.v.

FH's bidrag til erfaringsopsamling vedr. taskforcen om coronasmitte

Covid-19-pandemien har vist, hvor afgørende arbejdsmiljøet er for beskyttelsen af arbejdstagernes sundhed, forhindre smittespredning, og for kontinuiteten i kritiske produktions- og samfundsmæssige aktiviteter.

Det er også blevet tydeligt, at vejen til genopretning af samfundet efter pandemien skal omfatte en prioritering af arbejdsmiljødagsordenen, og at synergierne mellem arbejdsmiljø og folkesundhed er helt centrale.

I den forbindelse opfordrer EU i sin nye arbejdsmiljøstrategi for 2021-2027 medlemsstaterne til, at:

- udarbejde beredskabsplaner for fremtidige kriser i de nationale arbejdsmiljøstrategier
- udarbejde koordineringsmekanismer mellem myndighederne med ansvar for dels offentlig sundhed og dels arbejdsmiljø senest i 2023.
- øge overvågning og effektive tilsyn med arbejdsmiljøet for så vidt angår sæsonarbejdere i højriskoerhverv.
- styrke samarbejde og udveksling af oplysninger mellem arbejdstilsyn og andre relevante nationale myndigheder for at forbedre arbejdsmiljøet i alle brancher.

FH finder EU's opfordring særdeles relevant og har blot den tilføjelse, at tilsynene med arbejdsmiljøet også bør omfatte andre arbejdstagere i højriskoerhverv end sæsonarbejdere, herunder særligt frontpersonale i sundheds-, omsorgs- og undervisningssektorerne samt arbejdstagere i brancher, hvor det er vanskeligt at leve op til myndighedernes krav og anbefalinger og samtidig udføre arbejdet.

Netop taskforcen har bidraget til, at Danmark delvist har levet op til ovenstående anbefalinger i sin håndtering af COVID-19 pandemien og FH mener, at var det helt rigtige at nedsætte taskforcen i foråret 2020.

FH har følgende bemærkninger til, hvad vi kan lære af task forcens arbejde, og hvad der er det vigtigste at tage med videre i det fremtidige arbejde:

- Taskforcen har sat fokus på, at arbejdsmiljø spiller en vigtig rolle i pandemien, og ikke mindst at COVID-19 netop ikke kun er en sundhedskrise, men også et arbejdsmiljøproblem.
- Taskforcen har ved sit koordinerende arbejde mellem arbejdsmarkedets parter, Arbejdstilsynet og sundhedsmyndighederne bidraget aktivt til forebyggelsen af COVID-19 på arbejdspladser i Danmark. Den har derved netop været et element i koordineringen mellem folkesundheds- og arbejdsmiljøområdet og taskforcen har bl.a. bidraget til udarbejdelsen af mange væsentlige materialer målrettet arbejdspladserne.
- Sundhedsmyndighedernes deltagelse har særligt været givtig. Det har derfor også været problematisk for taskforcen arbejde og effektivitet, når sundhedsmyndighederne ikke har deltaget på møderne.
- Taskforcen har fungeret som en vigtig kanal for FH og for FH's medlemsorganisationer til at formidle problemstillinger og behov fra arbejdspladserne.
- Taskforcen har arbejdet godt med problematikkerne omkring vandrende arbejdstagere. Dog har koordineringen til KLs indsats ikke været optimal.

- Task forcen kunne med fordel have været nedsat umiddelbart efter nedlukningen af Danmark i marts 2020. Generelt virker det som om, at det først sent er gået op for myndighederne, at Corona (også) udspiller sig på arbejdspladserne og dermed er et arbejdsmiljøproblem.
- Hovedfokus (og heraf navnet på taskforcen) burde ikke have været vandrende arbejdstagere. Det er ikke overraskende, at den største smitterisiko var blandt frontpersonalet i bl.a. sundheds- og plejesektoren. Og at brancher, hvor arbejdstagerne ikke har været hjemsendt, og hvor det har været vanskeligt at leve op til anbefalingerne, også har været udfordret. Task forcen burde derfor have haft frontpersonalet og andre udsatte brancher mere i fokus. Der burde bl.a. helt fra starten have været startet en koordinerende indsats mellem Arbejdstilsyn og sundhedsmyndigheder og med brancherne i sundheds- og plejesektoren.
- Arbejdstilsynet burde have været tidligere på banen med vejledning om risikovurdering, værnemidler, inddragelse af AMO og andre helt centrale elementer i virksomhedernes forebyggelse. Det tog også uforholdsvist lang tid for Arbejdstilsynet at komme ud på tilsyn med fokus på forebyggelsen af smitterisiko på arbejdspladserne.
- Der kunne med fordel have været koordineret hotlines på tværs af Arbejdstilsynet og sundhedsmyndighederne, så arbejdspladserne, organisationerne m.fl. havde kunnet få hurtig hjælp og støtte. Sundhedsstyrelsen har i mange tilfælde givet sene eller utilstrækkelige svar på spørgsmål.
- Der bør iværksættes et koordineret og forpligtende samarbejde mellem Arbejdstilsynet og Styrelsen for Forsyningsikkerhed vedr. anskaffelse af værnemidler og tests.
- Task forcen har til tider været for sagsbehandlende (særligt i starten). Task forcen kunne evt. have arbejdet med et underudvalg, som behandlede udkast til materialer mm.